

Hakcipta © tesis ini adalah milik pengarang dan/atau pemilik hakcipta lain. Salinan boleh dimuat turun untuk kegunaan penyelidikan bukan komersil ataupun pembelajaran individu tanpa kebenaran terlebih dahulu ataupun caj. Tesis ini tidak boleh dihasilkan semula ataupun dipetik secara menyeluruh tanpa memperolehi kebenaran bertulis daripada pemilik hakcipta. Kandungannya tidak boleh diubah dalam format lain tanpa kebenaran rasmi pemilik hakcipta.

UUM
Universiti Utara Malaysia

**TEKANAN KERJA DI KALANGAN
PEGAWAI PENERBITAN/EDITOR
DI INSTITUSI PENGAJIAN TINGGI AWAM MALAYSIA**

ASROL ANUAR BIN RAMLI

UUM
Universiti Utara Malaysia

**SARJANA SAINS (PENGURUSAN)
UNIVERSITI UTARA MALAYSIA
JUN 2016**

**TEKANAN KERJA DI KALANGAN
PEGAWAI PENERBITAN/EDITOR
DI INSTITUSI PENGAJIAN TINGGI AWAM MALAYSIA**

**Disertasi Diserahkan Kepada
Pusat Pengajian Pengurusan Perniagaan (SBM)
Universiti Utara Malaysia
Sebagai Memenuhi Syarat Untuk Pengijazahan Sarjana Sains (Pengurusan)**

KEBENARAN MERUJUK TESIS

Tesis ini dikemukakan sebagai memenuhi keperluan pengijazahan program Sarjana Universiti Utara Malaysia. Saya bersetuju membenarkan pihak perpustakaan Universiti Utara Malaysia mempamerkan sebagai bahan rujukan. Saya juga bersetuju bahawa sebarang bentuk salinan, sama ada secara keseluruhan atau sebahagian daripada tesis ini untuk tujuan akademik adalah dibenarkan dengan kebenaran Penyelia tesis atau Dekan Pusat Pengajian Pengurusan Perniagaan (SBM). Sebarang bentuk salinan dan cetakan bagi tujuan komersial adalah dilarang sama sekali tanpa kebenaran bertulis penyelidik. Pernyataan rujukan kepada penyelidik dan Universiti Utara Malaysia perlulah dinyatakan jika sebarang rujukan dibuat ke atas tesis ini.

Kebenaran untuk menyalin atau menggunakan tesis ini sama ada secara keseluruhan atau sebahagian daripadanya hendaklah dipohon melalui:

UUM
Universiti Utara Malaysia

**Dekan
Pusat Pengajian Pengurusan Perniagaan (SBM)
Universiti Utara Malaysia
06010 UUM Sintok
Kedah Darul Aman
Malaysia**

ABSTRAK

Tekanan adalah merujuk kepada pembentukan kepada tingkah laku serta memberi kesan emosi terhadap seseorang individu. Kajian ini dilakukan untuk mengenal pasti tahap tekanan dan faktor yang menyebabkan tekanan kerja terhadap Pegawai Penerbitan/Editor di Institusi Pengajian Tinggi Awam Malaysia. Objektif utama kajian ini adalah untuk melihat hubungan antara faktor organisasi, faktor individu dan faktor persekitaran yang memberi kesan kepada tahap tekanan responden. Kajian melibatkan 85 orang Pegawai Penerbitan/Editor di 20 buah Institusi Pengajian Tinggi Awam Malaysia. Daripada 85 soal selidik yang diedarkan melalui dalam talian (*online*), sebanyak 75 set soal selidik dijawab dengan sempurna. Data yang diperoleh telah dianalisis menggunakan analisis deskriptif dan analisis inferensi, iaitu analisis kolerasi dan analisis regresi. 21 hipotesis kajian dibentuk selepas analisis faktor dilakukan dan analisis inferensi dilakukan untuk menentukan hubungan di antara pemboleh ubah tidak bersandar terhadap pemboleh ubah bersandar. Hasil kajian menunjukkan faktor tugas dan peranan dalam organisasi mempengaruhi tekanan emosi Pegawai Penerbitan atau Editor di IPTA. Beberapa cadangan dikemukakan agar setiap organisasi penerbit dapat menyediakan sumber manusia yang terbaik dalam menghasilkan sesebuah penerbitan.

Kata Kunci: Tekanan Kerja, Faktor Organisasi, Faktor Individu, Faktor Persekitaran Kerja, Tekanan Emosi, Tekanan Semasa Bekerja, Tekanan Produktiviti.

ABSTRACT

Stress refers to the establishment of behavioral and emotional impact on an individual. This study was conducted to identify the factors that cause stress and pressure of work to Publication Officer/Editor in Malaysia Public Institutions of Higher Learning. The main objective of this study was to examine the relationship between organizational factors, individual factors and environmental factors that affect the stress levels of respondents. The study involved 85 people Publications Officer/Editor in 20 Public Institutions of Higher Learning. Of the 85 questionnaires distributed via online (online), a total of 75 sets of questionnaires answered. The data obtained were analyzed using descriptive and inferential analysis, the correlation analysis and regression analysis. 21 hypothesis was formed after the factor analysis and inferential analysis was performed to determine the relationship between the independent variable on the dependent variable. The results showed the tasks and role in the organization affect emotional stress to Publication Officer or Editor in universities. Some suggestions were made that every organization can provide publishers with the best human resources in producing a publication.

Keywords: *Stress, Organizational Factors, Individual Factors, Environmental Factors, Emotional Stress, Stress at Work & Productivity Stress.*

PENGHARGAAN

Dengan nama Allah Yang Maha Pemurah lagi Maha Mengasihani. Terlebih dahulu saya memanjatkan kesyukuran ke hadrat Allah SWT kerana dengan limpah kurniaNya, saya dapat menyiapkan kajian ini dengan jayanya.

Setinggi penghargaan dan jutaan terima kasih saya ucapkan kepada Dr. Zulkeflee Daud selaku penyelia dalam kajian ini. Dengan komitmen yang tinggi dan sabar, beliau tanpa jemu sentiasa memberi teguran, dorongan serta cadangan sepanjang kajian ini. Terima kasih juga kepada semua pensyarah yang mengajar dan mendidik saya serta rakan-rakan program *Master of Science (Management) - Cohort 1 AR*. Hanya Allah SWT sahaja yang mampu membalas jasa baik kalian.

Seterusnya, setinggi penghargaan buat ayah Haji Ramli Bin Kamis; emak Hajah Aini Binti Ebau; serta ahli keluarga di atas segala doa yang tak mampu dibalas selamanya. Tidak di lupa setinggi penghargaan buat isteri tersayang, Rohaya Binti Romli serta anak-anak tercinta, Afif Farhad, Alif Farhan, Akif Farihin dan Aina Farhana yang banyak berkorban, memberi dorongan dan doa sepanjang tempoh pengajian dan kajian ini.

Terima kasih juga kepada rakan-rakan program *Master of Science (Management) - Cohort 1 AR*, terutamanya Muhammad Hafiz Bin Mohd. Ghazali, Mejar Mohamad Ezanee Bin Yazid, Tuan Mohd. Zuklifli Bin Mohd. Noor @ Muhammad dan Sallehuddin Bin Salim yang sentiasa menjadi pendorong dan semangat sepanjang tempoh pengajian dan kajian ini. Akhir sekali, kepada semua yang terlibat secara langsung dan tidak langsung tempoh pengajian dan kajian saya ini.

Semoga usaha ini sentiasa diberkati Allah SWT.

KANDUNGAN

PERAKUAN KERTAS KERJA PENYELIDIKAN	ii
KEBENARAN UNTUK KEGUNAAN	iii
ABSTRAK	iv
ABSTRACT	v
PENGHARGAAN	vi
KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	x
SENARAI GRAF	xii
SENARAI JADUAL	xii

BAB 1 PENGENALAN

1.1	Latar Belakang Kajian	1
1.2	Pernyataan Masalah	4
1.3	Persoalan Kajian	8
1.4	Objektif Kajian	8
1.5	Kepentingan Kajian	9
1.6	Skop dan Batasan Kajian	10
1.7	Organisasi Kajian	10

BAB 2 ULASAN KARYA

2.1	Pengenalan	12
2.2	Definisi Tekanan Kerja	12
2.3	Kajian Lepas Berkenaan Tekanan Kerja	14
2.4	Dimensi Tekanan Kerja Di Tempat Kerja	16
	2.4.1 Faktor Organisasi	16
	2.4.2 Faktor Individu	20
	2.4.3 Faktor Persekitaran Tempat Kerja	24
2.5	Kajian Lepas Berkenaan Kesan Pemboleh Ubah Terhadap Tekanan Kerja	25
2.6	Kerangka Konseptual Kajian	28
2.7	Rumusan	29

BAB 3 METHODOLOGI KAJIAN

3.1	Pengenalan	30
3.2	Reka Bentuk Kajian	30
3.3	Hipotesis Kajian	30
3.4	Populasi dan Pensampelan Kajian	32
3.5	Instrumen Kajian	33

3.5.1	Bahagian A	34
3.5.2	Bahagian B	34
3.5.3	Bahagian C	36
3.6	Ujian Rintis Terhadap Instrumen Kajian	37
3.7	Kaedah Pengumpulan Data	39
3.8	Analisis Data	39
3.8.1	Analisis Deskriptif	40
3.8.2	Analisis Inferensi	40
3.9	Rumusan	42

BAB 4 DAPATAN DAN ANALISIS KAJIAN

4.1	Pengenalan	43
4.2	Demografi Responden	44
4.2.1	Taburan Responden Mengikut Jantina	44
4.2.2	Taburan Responden Mengikut Umur	45
4.2.3	Taburan Responden Mengikut Gred Jawatan	45
4.2.4	Taburan Responden Mengikut Tempoh Perkhidmatan	46
4.3	Tahap Tekanan Kerja	46
4.3.1	Tahap Tekanan Kerja Keseluruhan	46
4.3.2	Tahap Tekanan Kerja Berdasarkan Jantina	47
4.3.3	Tahap Tekanan Kerja Berdasarkan Umur	48
4.3.4	Tahap Tekanan Kerja Berdasarkan Gred Jawatan	48
4.3.5	Tahap Tekanan Kerja Berdasarkan Tempoh Perkhidmatan	49
4.4	Pemeriksaan Data	51
4.5	Analisis Faktor	57
4.5.1	Analisis Faktor untuk Tahap Tekanan Kerja	57
4.5.2	Analisis Faktor untuk Faktor Organisasi	62
4.5.3	Analisis Faktor untuk Faktor Individu	65
4.5.4	Analisis Faktor untuk Faktor Persekitaran Tempat Kerja	68
4.6	Kerangka Kajian Semula Selepas Analisis Faktor	71
4.7	Penulisan Semula Hipotesis	72
4.8	Analisis Kolerasi	73
4.8.1	Hubungan Antara Matlamat Organisasi, Tugas dan Peranan, Ganjaran dan Faedah, Komunikasi, Autoriti, Keselesaian Pejabat, dan Prasarana Pejabat Terhadap Tekanan Emosi	74
4.8.2	Hubungan Antara Matlamat Organisasi, Tugas dan Peranan, Ganjaran dan Faedah, Komunikasi, Autoriti, Keselesaian Pejabat, dan Prasarana Pejabat Terhadap Tekanan Semasa Bekerja	75

4.8.3	Hubungan Antara Matlamat Organisasi, Tugas dan Peranan, Ganjaran dan Faedah, Komunikasi, Autoriti, Keselesaan Pejabat, dan Prasarana Pejabat Terhadap Tekanan Produktiviti	76
4.9	Analisis Regresi Berganda	77
4.9.1	Kesan Matlamat Organisasi, Tugas dan Peranan, Ganjaran dan Faedah, Komunikasi, Autoriti, Keselesaan Pejabat, dan Prasarana Pejabat Terhadap Tekanan Emosi	77
4.9.2	Kesan Matlamat Organisasi, Tugas dan Peranan, Ganjaran dan Faedah, Komunikasi, Autoriti, Keselesaan Pejabat, dan Prasarana Pejabat Terhadap Tekanan Semasa Bekerja	78
4.9.3	Kesan Matlamat Organisasi, Tugas dan Peranan, Ganjaran dan Faedah, Komunikasi, Autoriti, Keselesaan Pejabat, dan Prasarana Pejabat Terhadap Tekanan Produktiviti	79
4.10	Ringkasan Hasil Keputusan Pengujian Hipotesis	81
4.11	Rumusan	82
BAB 5 PERBINCANGAN, CADANGAN DAN KESIMPULAN		
5.1	Pengenalan	83
5.2	Tekanan Kerja	83
5.3	Faktor yang Memberi Kesan kepada Tekanan Emosi di Kalangan Pegawai Penerbitan/Editor Di IPTA	84
5.4	Cadangan untuk Kajian Akan Datang	86
5.5	Cadangan	86
5.6	Kesimpulan	88
BIBLIOGRAFI		
89		
LAMPIRAN		
	Lampiran 1: Borang Soal Selidik	95
	Lampiran 2: Hasil Analisis	100

SENARAI JADUAL

Jadual 3.1:	Bilangan Pegawai Penerbitan/Editor di IPTA	33
Jadual 3.2:	Skala Likert Bagi Tahap Tekanan	33
Jadual 3.3:	Tahap Tekanan Responden	33
Jadual 3.4:	Skala <i>Likert</i> Bagi Faktor Tekanan Kerja	37
Jadual 3.5:	Nilai <i>Alpha Cronbach</i> Ujian Rintis	39
Jadual 4.1:	Taburan Responden Mengikut Jantina	44
Jadual 4.2:	Taburan Responden Mengikut Umur	45
Jadual 4.3:	Taburan Responden Mengikut Gred Jawatan	45
Jadual 4.4:	Taburan Responden Mengikut Tempoh Perkhidmatan	46
Jadual 4.5:	Tahap Tekanan Kerja	47
Jadual 4.6:	Tahap Tekanan Kerja Berdasarkan Jantina	47
Jadual 4.7:	Tahap Tekanan Kerja Berdasarkan Umur	48
Jadual 4.8:	Tahap Tekanan Kerja Berdasarkan Gred Jawatan	49
Jadual 4.9:	Tahap Tekanan Kerja Berdasarkan Tempoh Perkhidmatan	50
Jadual 4.10:	Hasil Analisis KMO dan Bartlett's terhadap Tahap Tekanan Kerja	58
Jadual 4.11:	Ringkasan Jadual <i>Anti-Image Matrices</i> Tahap Tekanan Kerja	58
Jadual 4.12:	Hasil Analisis KMO dan Bartlett's terhadap Tahap Tekanan Kerja	59
Jadual 4.13:	<i>Rotated Component Matrix</i> bagi Tahap Tekanan Kerja	60
Jadual 4.14:	Nilai <i>Alpha Cronbach</i> Tahap Tekanan Kerja Selepas Analisis Faktor	60
Jadual 4.15:	Ringkasan Item dalam Komponen Faktor Selepas Analisis Faktor Terhadap Tahap Tekanan Kerja	61
Jadual 4.16:	Hasil Analisis KMO dan Bartlett's terhadap Faktor Organisasi	62
Jadual 4.17:	Ringkasan Jadual <i>Anti-Image Matrices</i> Faktor Organisasi	62
Jadual 4.18:	<i>Rotated Component Matrix</i> bagi Faktor Organisasi	63
Jadual 4.19:	Nilai <i>Alpha Cronbach</i> Faktor Organisasi Selepas Analisis Faktor	64
Jadual 4.20:	Ringkasan Item dalam Komponen Faktor Selepas Analisis Faktor Terhadap Faktor Organisasi	64
Jadual 4.21:	Hasil Analisis KMO dan Bartlett's terhadap Faktor Individu	65
Jadual 4.22:	Ringkasan Jadual <i>Anti-Image Matrices</i> Faktor Individu	66
Jadual 4.23:	<i>Rotated Component Matrix</i> bagi Faktor Individu	66
Jadual 4.24:	Nilai <i>Alpha Cronbach</i> Faktor Individu Selepas Analisis Faktor	67
Jadual 4.25:	Ringkasan Item dalam Komponen Faktor Selepas Analisis Faktor Terhadap Faktor Individu	68

Jadual 4.26:	Hasil Analisis KMO dan Bartlett's terhadap Faktor Persekitaran Tempat Kerja	69
Jadual 4.27:	Ringkasan Jadual <i>Anti-Image Matrices</i> Faktor Persekitaran Tempat Kerja	69
Jadual 4.28:	<i>Rotated Component Matrix</i> bagi Faktor Persekitaran Tempat Kerja	70
Jadual 4.29:	Nilai <i>Alpha Cronbach</i> Faktor Persekitaran Tempat Kerja Selepas Analisis Faktor	70
Jadual 4.30:	Ringkasan Item dalam Komponen Faktor Selepas Analisis Faktor Terhadap Faktor Persekitaran Tempat Kerja	71
Jadual 4.31:	Keputusan Analisis Kolerasi Pearson Bagi Hubungan Antara Matlamat Organisasi, Tugas dan Peranan, Ganjaran dan Faedah, Komunikasi, Autoriti, Keselesaan Pejabat, dan Prasarana Pejabat Terhadap Tekanan Emosi	74
Jadual 4.32:	Keputusan Analisis Kolerasi Pearson Bagi Hubungan Antara Matlamat Organisasi, Tugas dan Peranan, Ganjaran dan Faedah, Komunikasi, Autoriti, Keselesaan Pejabat, dan Prasarana Pejabat Terhadap Tekanan Semasa Bekerja	75
Jadual 4.33:	Keputusan Analisis Kolerasi Pearson Bagi Hubungan Antara Matlamat Organisasi, Tugas dan Peranan, Ganjaran dan Faedah, Komunikasi, Autoriti, Keselesaan Pejabat, dan Prasarana Pejabat Terhadap Tekanan Produktiviti	76
Jadual 4.34:	Analisis Regresi Bagi Hubungan Antara Matlamat Organisasi, Tugas dan Peranan, Ganjaran dan Faedah, Komunikasi, Autoriti, Keselesaan Pejabat, dan Prasarana Pejabat Terhadap Tekanan Emosi	78
Jadual 4.35:	Analisis Regresi Bagi Hubungan Antara Matlamat Organisasi, Tugas dan Peranan, Ganjaran dan Faedah, Komunikasi, Autoriti, Keselesaan Pejabat, dan Prasarana Pejabat Terhadap Tekanan Semasa Bekerja	79
Jadual 4.36:	Analisis Regresi Bagi Hubungan Antara Matlamat Organisasi, Tugas dan Peranan, Ganjaran dan Faedah, Komunikasi, Autoriti, Keselesaan Pejabat, dan Prasarana Pejabat Terhadap Tekanan Produktiviti	80

SENARAI GRAF

Graf 4.1:	Plot <i>Mahalanobis Distance</i> dan <i>Outliners</i> Ujian Pertama	52
Graf 4.2:	Plot <i>Mahalanobis Distance</i> dan <i>Outliners</i> Ujian Kedua	53
Graf 4.3:	Plot <i>Mahalanobis Distance</i> dan <i>Outliners</i> Ujian Ketiga	54
Graf 4.4:	Plot <i>Mahalanobis Distance</i> dan <i>Outliners</i> Ujian Keempat	55
Graf 4.5:	Plot <i>Mahalanobis Distance</i> dan <i>Outliners</i> Ujian Kelima	56

SENARAI RAJAH

Rajah 4.1:	Kerangka Kajian Selepas Analisis Faktor	71

BAB 1

PENGENALAN

1.1 LATAR BELAKANG KAJIAN

Tekanan merupakan pembentukan yang berlaku terhadap tingkah laku yang boleh memberi kesan kepada perasaan emosi seseorang individu. Tekanan merupakan tindak balas tingkah laku yang dilakukan oleh seseorang individu kerana menghadapi sesuatu punca tekanan yang boleh membawa kepada punca negatif atau pun positif.. Schafer (1992), mendefinisikan tekanan sebagai tindak balas atau reaksi mental dan fizikal seseorang individu terhadap kemahuan dan keperluan dirinya. Akibat daripada tindak balas tersebut, akan memberi kesan tekanan kepada seseorang individu kerana bergantung kepada sikap dan ciri-ciri individu tersebut. Pembentukan daripada tingkah laku tersebut memberi peluang kepada individu untuk membuat penilaian sendiri dan membuat langkah-langkan positif bagi mengelakkan masalah tekanan tersebut.

Seorang lagi pengkaji, iaitu Smither (1994) menyokong definisi yang diutarakan oleh Schafer yang menjelaskan bahawa, tekanan berlaku terhadap seseorang individu adalah merupakan tindak balas fisiologi dan psikologi atas emosi dan perasaan serta mengikut kehendak sendiri. Kesan ke atas individu selalunya akan berlakunya perubahan emosi dan juga fizikal berdasarkan tindak balas terhadap tekanan yang dihadapi oleh individu tersebut.

The contents of
the thesis is for
internal user
only

BIBLIOGRAFI

- Abdul Razak Bin Mohamed. (2010). *Hubungan Faktor Individu, Faktor Organisasi Dan Juga Faktor Persekitaran Terhadap Tekanan Kerja di Tempat Kerja: Kajian Kes Ke Atas Golongan Pengurusan dan Profesional Sektor Awam di Putrajaya*. Masters Thesis. Universiti Utara Malaysia.
- Abdul Rahman B. Mukri. (2004). *Tahap Tekanan Kerja dan Faktor Penyebab Tekanan Kerja di Kalangan Penyelam TLDM di Pusat Selam TLDM, Pangkalan TLDM, Lumut, Perak Darul Ridzuan*. Masters Thesis, Universiti Utara Malaysia.
- Abelson, M. A. (1986). Strategic Management of Turnover. A Model For Health Services Administrator, *Health Care Management*, 11(2), pp 61-71.
- Baskaran. (2003). *Prevalence of Stress Among Prison Officers*. Tesis Sarjana. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Bougie, R. & Sekaran, U. (2010). *Research Methods For Business: A Skill Building Approach*. New York : John Wiley and Sons, Inc.
- Barton, J. C. (2000). *Every Thing That You Need To Know. Management Source Book, Second Edition*. Los Angeles: Lowell House.
- Cohen, L. & Holliday, M. (1982). *Statistics for Social Sciences*. London: Harper and Row.
- Cooper, C.L. & Marshall, J. (1978). *Understanding Executive Stress*. Great Britain: Mac Millan.
- Cox, S. & Reames, R. (1999). *Managing the pressures in teaching*. London: Falmer Press.
- Dobson, C. (1982). *Stress: The Hidden Adversary*. Lancaster: MTP Press.

- DuBrin, A.J. (1988). *Effective Business Psychology*. Virginia: Prentice Hall.
- DuBrin, A.J. (1994). *Applying Psychology: Individual and Organizational Effectiveness*. New Jersey: Prentice Hall.
- Fauzi Hussin, Jamal Ali dan Mohd Saifol Zamzuri Noor. (2014). *Kaedah Penyelidikan dan Kaedah Analisis Data SPSS*. Sintok: Penerbit Universiti Utara Malaysia.
- Fortana, D. (1993). *Managing Stress*. Great Britain: The British Psychological Society And Routledge Ltd.
- Froggrat, H. & Stamp, P. (1991). *Managing Pressure at Work*. London: BBC Books.
- French, W.L., Kast, F.E. & Rosenzweig, J.E. (1995). *Understanding Human Behaviour in Organization*. New York: Harper & Row.
- Gilbeth A/L Andrew John (2002). *Faktor-faktor Dalaman Dan Luaran Organisasi Pendidikan Dan Hubungannya Dengan Tekanan Kerja: Satu Tinjauan Di Sebuah Sekolah Menengah*. Masters Thesis, Universiti Utara Malaysia.
- Girdano, D. A., Everly, Jr. G. S. & Dusek, D.E. (1993). *Controlling Stress & Tension: A Holistic Approach*. USA: Prentice Hall.
- Greenberg, J. & Baron, A. (2000). *Behaviour in Organizations*. Prentice Hall International Edition: New Jersey
- Hafidah Bt. Mohd @ Maasom. (2006). *Tekanan Kerja dan Tret Personaliti di Dalam Organisasi*. Masters Thesis. Universiti Utara Malaysia.
- Halkos, G. & Bousinakis, D. (2010). The effect of stress and satisfaction on productivity. *International Journal of Productivity and Performance Management*, Vol 59, NO. 5, p. 4 15-43 1.

- Hamed Mohd Adnan. (2008). *Memahami Penerbitan Buku*. Kuala Lumpur: Medium Publication.
- Harjit, S.G. (1993). *Proses Komunikasi dan Hubungan dengan Kepuasan Kerja dan Prestasi Latihan*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Intan Nazni Binti Mohd. Asri. (2003). *Faktor-faktor Tekanan Kerja di Kalangan Jururawat: Kajian di Hospital Lipis, Pahang*. Master Tesis, Universiti Utara Malaysia.
- Ivancevich, J. M. & Matteson, M. T. (1980). *Stress & Work*. USA: Scott, Foresman.
- Jaafar Muhamad. (2003). *Kelakuan Organisasi*. Kuala Lumpur: Leeds Publications.
- Jojke, M.C. & Duhan, D.F. (2000). Supervisor Communication Practices and Service Employee Job Outcome. *Journal of Service Research*, Vol. 3(2), 154-165.
- Kobassa, S. C. (1982). *The Hardy Personality; Toward a Social Psychology of Stress and Health* dalam Suls, J. & Sanders, G. (ed), *The Social Psychology of Health and Illness*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Kyriacou, C. (1987). Teacher Stress and Burnout: An International Review. *Educational Research*, 29 (2), 146-152.
- Marshall, J. & Cooper, C. L. (1979). *Coping With Stress At Work*. Ashgate Publishing.
- McManus, I.C., Winder, B.C., Gordon, D. (2002). The Causal Links Between Stress and Burnout in A Longitudinal Study of UK Doctors. *The Lancet*, Vol. 359, p.2089-90.
- Mohd Hamzah Murghayah Abdullah. (2008). *Hubungan Gaya Kepimpinan Dengan Tekanan Pekerjaan di Kalangan Pegawai Pengurusan dan Professional*. Masters Thesis. Universiti Utara Malaysia.

- Mohd. Huzaimi Mohd. Hashim. (2008). *Tekanan Kerja Dikalangan Penguasa Kastam di Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur*. Tesis Master. Universiti Putra Malaysia.
- Najib Ahmad Marzuki. (2007). *Psikologi Personel*. Kuala Lumpur: Utusan Publication and Distributors.
- Noor Hassim Ismail, Zaharah Zainuddin & Mohd Ridzal Mohd Zainal. (2010). *Panduan Pengurusan Stres Pekerjaan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Osipow, S. H., & Psychological Assessment Resources, Inc. (1998). *Occupational Stress Inventory: Professional Manual (Rev. ed)*. Florida: PAR, Odessa.
- Quick, J. C. & Quick, J. D. (1984). *Organizational Stress & Preventive Management*. New York: Mc GrawHill.
- Radcliffe, C. & Lester, H. (2003). Perceived Stress During Undergraduate Medical Training: A Qualitative Study. *The Journal of Medical Education*, Vol. 37, No. 1, p.32-8.
- Rosmawati Abdullah. (1999). *Tekanan Kerja Di Kalangan Guru-Guru di Sekolah Mengengah Serta Punca dan Faktor Kerja dan Bukan Kerja*. Tesis Sarjana. Universiti Putra Malaysia.
- Ross, R., & Altmaier, E. (1994). *Intervention in Occupational Stress: A Handbook Counselling For Stress*. London: Sage Publications Ltd.
- Salvo, V. D., Lubers, C., Rossi, A. M., & Lewis, J. (1994). *Unstructured Perceptions of Work-Related Stress: An Exploratory Qualitative Study*. *Occupational Stress: A Handbook*. London: Taylor & Francis Ltd.

- Sautarwin Marto. (2004). *Tekanan Kerja di Kalangan Kakitangan Jabatan Penilaian dan Perkhidmatan Harta (JPPH) di Lembah Klang*. Masters Thesis, Universiti Utara Malaysia.
- Schafer, W. (1992). *Stress Management For Wellness (2nd ed.)*. Orlando: HarcourtBrace.
- Schwab, R.L. (1994). *Teachers Stress and Burnout*. The International Encyclopaedia of Education. 2nd. Ed. Great Britain: Penganon.
- Selye, H. (1956). *The Stress of Life*. New York: Mc GrawHill.
- Selye, H. (1976). *The Stress of Life*. New York: Mc GrawHill.
- Shamsul Ikhwan (1998). *Prevalence of Stress Among Private Practitioners In Kuala Lumpur*. Tesis Sarjana. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Smither, R.D. (1994). *The Psychology of Work And Human Performance (2nd ed.)*. New York: Harper Collins College Publishers.
- Snyder, S. H. (1988). *The Encyclopaedia of Psychoactive Drugs. Escape From Anxiety & Stress*. London: Burke Publishing.
- Sukiman Mohamed Ghani. (2011). *Faktor-Faktor Tekanan Kerja dan Hubungannya dengan Disiplin Rejimen Infantri, Tentera Darat Malaysia*. Masters Thesis, Universiti Utara Malaysia.
- Ummi Kalsom Binti Zakaria. (2014). *Faktor-faktor Yang Mempengaruhi Tekanan Kerja Dalam Kalangan Guru Sekolah Menengah Daerah Hulu Terengganu, Terengganu Darul Iman*. Master Thesis, Universiti Utara Malaysia.
- Wainwright, D. & Calnan, M. (2002). *Work Stress. The Making of A Modern Epidemic*. Buckingham: Open University Press.

Wanihim Othman. (2002). *Punca dan Tahap Tekanan Kerja Pengurusan di Kalangan Pentadbir Sekolah Menengah di Bahagian Pantai Barat Selatan Sabah*. Masters Thesis, Universiti Utara Malaysia.

Yates, J. E. (1979). *Managing Stress*. New York: A Division of American Management Association.

Zafir dan Durrishah. (2009). Work Stress Issues In Malaysia, *Malaysia Labour Journal Review*, Vol3. No. 2, p. 13-29.

Zakiah Binti Arshad. (2003). *Stres Kerja di Kalangan Guru-Guru Sekoah Rendah: Satu Kajian di Zon Bandar, Kota Tinggi, Johor*. Tesis Sarjana. Universiti Teknologi Malaysia.

